

ผลของโปรแกรมการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว ต่อการรับรู้การสนับสนุนทางสังคม
จากครอบครัวและความสามารถของมารดาในการดูแลเด็กโรคหอบหืด

จุฑารัตน์ เทียมวรรณ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการพยาบาลครอบครัว

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา

พศจิกายน 2549

ISBN 974-523-785-6

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบปากเปล่าวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณา
วิทยานิพนธ์ของ จุฑารัตน์ เทียมวรรณ ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลครอบครัว ของมหาวิทยาลัย
บูรพาได้

อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

.....ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จินตนา วัชรสินธุ์)

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มณีรัตน์ ภาครูป)

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชณี สรรเสริญ)

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

.....ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จินตนา วัชรสินธุ์)

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มณีรัตน์ ภาครูป)

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชณี สรรเสริญ)

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชื่นฤดี คงศักดิ์ตระกูล)

.....กรรมการ

(ดร.ฉันทนา จันทวงศ์)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลครอบครัวของมหาวิทยาลัยบูรพา

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.ประทุม ม่วงมี)

วันที่ 14 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2549

การวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนวิทยานิพนธ์ ระดับบัณฑิตศึกษา

จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา

ประจำปีภาคต้น ปีการศึกษา 2547

45911457: สาขาวิชา: การพยาบาลครอบครัว; พย.ม. (พยาบาลครอบครัว)

คำสำคัญ: เด็กโรคหอบหืด/ โปรแกรมการสนับสนุนทางสังคม/ การรับรู้การสนับสนุนทางสังคม
จากครอบครัว/ ความสามารถของมารดา

จุฬารัตน์ เทียววรรณ: ผลของโปรแกรมการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวต่อการรับรู้การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวและความสามารถของมารดาในการดูแลบุตรโรคหอบหืด (EFFECT OF FAMILY SOCIAL SUPPORT PROGRAM ON PERCEIVED FAMILY SOCIAL SUPPORT AND DEPENDENT-CARE CAPABILITY OF MOTHERS HAVING ASTHMATIC CHILDREN) อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์: จินตนา วัชรสินธุ์, Ph.D., มณีรัตน์ ภาณุพล, Ph.D., รัชณี สรรเสริญ, Ph.D., 161 หน้า. ปี พ.ศ. 2549. ISBN 974-523-785-6

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวต่อการรับรู้การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวและความสามารถของมารดาในการดูแลบุตรโรคหอบหืด โดยใช้แบบแผนการทดลองแบบสองกลุ่มวัดสองครั้ง กลุ่มตัวอย่างได้แก่ มารดาและครอบครัวของเด็กวัย 1-6 ปี ที่เจ็บป่วยด้วยโรคหอบหืดและมารับการตรวจรักษาที่คลินิกโรคภูมิแพ้ แผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี จำนวน 40 ครอบครัว แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง ซึ่งเป็นกลุ่มที่ได้รับโปรแกรมการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว จำนวน 20 ครอบครัว และกลุ่มควบคุมเป็นกลุ่มที่ได้รับคำแนะนำตามปกติจำนวน 20 ครอบครัว วัดการรับรู้การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวและความสามารถของมารดาในการดูแลบุตรโรคหอบหืด วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและเปรียบเทียบความแตกต่างโดยการทดสอบค่าที (t-test)

ผลการวิจัยพบว่า ผลต่างเฉลี่ยของคะแนนการรับรู้การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวและความสามารถของมารดาในการดูแลบุตรโรคหอบหืดกลุ่มที่ได้รับโปรแกรมการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับคำแนะนำตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 จากผลการวิจัยครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่าโปรแกรมการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวสามารถนำมาใช้ในการดูแลมารดาที่มีบุตรป่วยด้วยโรคหอบหืดให้มีการรับรู้การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวและความสามารถในการดูแลบุตรโรคหอบหืดเพิ่มมากขึ้น

45911457: MAJOR FAMILY NURSING; M.N.S (FAMILY NURSING)

KEYWORDS: ASTHMATIC CHILDREN/ FAMILY SOCIAL SUPPORT PROGRAM/
PERCEIVED FAMILY SOCIAL SUPPORT/ DEPENDENT-CARE
CAPABILITY

CHUTARAT TIAMWAN: EFFECT OF FAMILY SOCIAL SUPPORT PROGRAM
ON PERCEIVED FAMILY SOCIAL SUPPORT AND DEPENDENT-CARE CAPABILITY
OF MOTHERS HAVING ASTHMATIC CHILDREN.THESIS ADVISORS: CHINTANA
WACHARASIN, Ph.D., MANEERAT PHAKTOOP, Ph.D., RATCHANEE SUNSERN, Ph.D.,
161 P. 2006. ISBN 974-523-785-6

This quasi-experimental research examined the effects family social support program on perceived family social support and dependent-care capability of mothers having asthmatic children using the pretest-posttest design non-equivalent groups. The sample consisted of 40 mothers having asthmatic children age 1-6 years and families from out patient department allergy clinic of Phaphutthabat hospital Saraburi province. Twenty mothers having asthmatic children of the experimental groups receiving family social support program, and other twenty mothers having asthmatic children of the control groups receiving routine nursing care. The instruments used were the perceived family social support and dependent-care capability of mothers having asthmatic children questionnaires. Data was analyzed using mean, standard deviation, and t-test.

The result revealed that the mean difference score of perceived family social support and dependent-care capability of mothers having asthmatic children of the experimental groups were significantly higher than those receiving routine nursing care ($p < .001$). This indicated that the family social support program can be used for mother having asthmatic children in order to increase perceived family social support and dependent-care capability well-being.

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จินตนา วัชรสินธุ์ ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มณีรัตน์ ภาณุรูป และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. รัชนี สรรเสริญ กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ซึ่งได้กรุณาให้คำแนะนำ ข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะและตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ในการทำวิทยานิพนธ์ทุกขั้นตอนด้วยความเมตตา เอาใจใส่ รวมทั้งสนับสนุนให้กำลังใจ ผู้วิจัย รู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง และขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ ขอขอบพระคุณกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและเสนอข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ ตลอดจนช่วยตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่กรุณาตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัย ขอขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ในระหว่างการศึกษาและให้กำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์ ขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพาที่ได้ให้ทุนสนับสนุนการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการ โรงพยาบาลสระบุรี และเจ้าหน้าที่ห้องตรวจกุมารเวชกรรมทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือสนับสนุนอย่างดีในการทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัย และขอขอบพระคุณผู้อำนวยการ โรงพยาบาลพระพุทธบาท โรงพยาบาลประจำคลินิกโรคมุมิแพ่ แผนกผู้ป่วยนอก ที่ได้ให้ความร่วมมือและให้การสนับสนุนเป็นอย่างดีในการเก็บรวบรวมข้อมูล ขอขอบคุณผู้ป่วยเด็กโรคหอบหืด มารดาและครอบครัวทุกท่านที่ให้ความร่วมมืออย่างดีในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ Professor Lorraine M. Wright ผู้ให้การสนับสนุน ช่วยเหลือตลอดจนเอาใจใส่ดูแล ห่วงใยตลอดระยะเวลาที่ศึกษาดูงานที่ University of Calgary ประเทศ Canada

สุดท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ที่ได้อบรมสั่งสอนให้ลูกมีความอดทนและพยายามในการศึกษา ขอขอบพระคุณ คุณน้าวรรณภา คล้ายเนียม น้อง ๆ หลาน ๆ ญาติ ๆ ทุกท่าน รวมทั้งคุณพรหมมาตร์ ปฏิสังข์ ที่คอยอยู่เคียงข้างให้ความรักความห่วงใยและเป็นกำลังใจที่สำคัญยิ่งที่ทำให้ผู้วิจัยมีชีวิตอยู่ จนประสบผลสำเร็จในการศึกษาครั้งนี้ ขอขอบคุณเพื่อน ๆ พี่ ๆ ตลอดจนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี

จุฑารัตน์ เทียมวรรณ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	จ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ณ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
สมมติฐานของการวิจัย.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
ตัวแปรในการวิจัย.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	8
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
ภาวะการเจ็บป่วยด้วยโรคหอบหืดในเด็ก.....	11
ผลกระทบของการเจ็บป่วยด้วยโรคหอบหืดต่อเด็กและครอบครัว.....	19
แนวคิดเกี่ยวกับความสามารถในการดูแลบุตรโรคหอบหืด.....	24
แนวคิดเกี่ยวกับการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว รูปแบบของการให้การ	
สนับสนุนทางสังคมและการรับรู้การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว.....	37
ความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว กับการรับรู้การ	
สนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวและความสามารถของมารดาในการดูแลบุตร	
โรคหอบหืด.....	43
โปรแกรมการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว.....	48

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 วิธีดำเนินการวิจัย	51
รูปแบบการวิจัย	51
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	52
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	53
การสร้างเครื่องมือ	54
การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ	58
การพิทักษ์สิทธิของมารดาและครอบครัวผู้ป่วยเด็กโรคหอบหืดที่เข้าร่วมใน การวิจัย	59
การเก็บรวบรวมข้อมูล	60
การวิเคราะห์ข้อมูล	65
4 ผลการวิจัย	66
การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	66
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	66
การวิเคราะห์ข้อมูล	67
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	78
สรุปผลการวิจัย	79
อภิปรายผล	80
ข้อเสนอแนะ	83
บรรณานุกรม	85
ภาคผนวก	96
ภาคผนวก ก	97
ภาคผนวก ข	113
ภาคผนวก ค	129
ภาคผนวก ง	153
ภาคผนวก จ	159
ประวัติย่อของผู้วิจัย	161

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนและร้อยละของมารดา เด็กป่วยด้วยโรคหอบหืด จำแนกตามลักษณะทางประชากร สังคม เศรษฐกิจ ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม	67
2	จำนวนและร้อยละของครอบครัว เด็กป่วยด้วยโรคหอบหืด จำแนกตามลักษณะทางประชากร สังคม เศรษฐกิจ ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม	69
3	จำนวนและร้อยละของเด็กป่วย จำแนกตามเพศอายุ ลำดับที่ของบุตรในครอบครัว อายุที่เริ่มมีอาการหอบครั้งแรก ระยะเวลาที่เป็น โรคหอบหืด จำนวนครั้งที่เกิดอาการหอบ ใน 3 เดือน ประสบการณ์ในการนอน โรงพยาบาลด้วยอาการหอบหืด ภาวะแทรกซ้อน ที่เกิดขึ้นในระยะ 3 เดือน ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม.....	72
4	เปรียบเทียบคะแนนการรับรู้การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในระยะก่อนและหลังการทดลอง.....	74
5	เปรียบเทียบผลต่างเฉลี่ยของคะแนนการรับรู้การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม	75
6	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความสามารถของมารดาในการดูแลบุตรป่วยด้วยโรคหอบหืดระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ในระยะก่อนทดลองและระยะหลังทดลอง.....	76
7	เปรียบเทียบผลต่างเฉลี่ยของคะแนนความสามารถของมารดาในการดูแลบุตรป่วยด้วยโรคหอบหืดระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม.....	76
8	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการรับรู้การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวรายด้านและโดยรวม ของกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการทดลอง	154
9	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการรับรู้การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวรายด้านและโดยรวม ของกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการทดลอง.....	155
10	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความสามารถของมารดาในการดูแลบุตร โรคหอบหืดรายด้านและโดยรวม ของกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการทดลอง	156
11	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความสามารถของมารดาในการดูแลบุตร โรคหอบหืดรายด้านและโดยรวม ของกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการทดลอง.....	157

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	10
2 แสดงรูปแบบการวิจัย	51
3 สรุปขั้นตอนในการดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล	64